

Załącznik do
Uchwały Nr XXV/168/08
Rady Powiatu Chodzieskiego
z dnia 28 listopada 2008 r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
na lata 2009 -2020**

Powiat Chodzieski

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ I	5
Charakterystyka Powiatu Chodzieskiego- podstawowe informacje.....	5
ROZDZIAŁ II.....	11
Diagnoza problemów społecznych Powiatu Chodzieskiego.....	11
2.1. Ubóstwo	14
2.2. Bezrobocie.....	16
2.3. Bezradność oraz sieroctwo	19
2.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	23
2.5. Alkoholizm.....	30
2.6. Bezdomność	32
2.7. Narkomania.	33
ROZDZIAŁ III	38
Pomoc społeczna w Powiecie Chodzieskim	38
3.1. Podstawy prawne pomocy społecznej.....	38
3.2 Zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej	39
3.4. Instytucje pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim.....	41
3.5 Analiza S W O T – szanse i zagrożenia	42
Rozdział IV	46
Cele strategiczne i operacyjne.....	46
ZAKOŃCZENIE.....	56
Wykaz tabel.....	58

WSTĘP

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Reforma administracji, w roku 1999, wprowadziła zmiany w systemie realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej, polityki prorodzinnej i wspierania osób niepełnosprawnych. Wiele zadań i kompetencji wykonywanych dotychczas przez administrację rządową przekazano z dniem 1 stycznia 1999 r. w gestię nowych podmiotów samorządowych – powiatów i województw. Głównym założeniem tych zmian było zapewnienie społecznościom lokalnym wpływu na świadczenie usług publicznych z zakresu pomocy społecznej; wyposażenie samorządów w instrumenty projektowania i realizowania polityki społecznej uwzględniającej uwarunkowania lokalne. Reforma w roku 1999, a co za tym idzie reforma pomocy społecznej służy kilku celom:

1. cel pierwszy to poprawa szans dobrego startu w życiu społecznym tym kategoriom, które są zagrożone wykluczeniem społecznym,
2. cel drugi to zmiana akcentów i priorytetów, czyli zastąpienie biernych form pomocy aktywizującymi, zmiana prymatu stacjonarnego na środowiskowy,
3. trzecim ważnym celem reformy pomocy społecznej jest profesjonalizacja kadry i zmiana jej postaw w stosunku do potrzebujących.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych (zgodnie z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 z 2004r., poz. 593 z późn. zm.) po konsultacji z właściwymi gminami.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w cele zawarte w projekcie Strategii Integracji i Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. Nadmienić należy, iż umożliwia ona finansowanie zadań samorządów w dziedzinie pomocy społecznej ze środków unijnych, co stało się możliwe dzięki akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Chodzieskiego sporządzona została w oparciu o dane będące w dyspozycji

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży oraz Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie powiatu, danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Poznaniu, instytucji i organizacji współpracujących z Powiatowym Centrum.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów społecznych na najbliższe 11 lat, której celem jest rozwinięcie działań oraz założeń realizowanych w sferze pomocy społecznej od 1990 roku w gminach i od 1999 roku w powiatach. Dziś można, bowiem stwierdzić, że uczestniczymy w przejściu od modelu pomocy społecznej, którego zasadniczą funkcją było udzielanie przede wszystkim wsparcia finansowego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Zawdzięczamy to rozwojowi różnego rodzaju usług dla różnych grup beneficjentów, poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Praca socjalna stanowi istotny element pomocy społecznej w dobie pogłębiającego się deficytu nie tylko finansowego, ale również aksjologicznego – to właśnie ta forma profesjonalnej aktywności służb społecznych nabiera szczególnego znaczenia. Efektywność podejmowanych działań pomocowych uzależniona jest w dużej mierze od świadomości skutków, jakie wywołują zarówno w krótkiej, jak i w dłuższej perspektywie, w skali jednostki, społeczności lokalnej i ponadlokalnej. Pomoc społeczna, polegająca na redystrybucji dochodu narodowego, której celem jest wsparcie finansowe obywateli znajdujących się poniżej minimum socjalnego, jako forma doraźna, wydaje się skuteczna. Jednak w szerszym wymiarze powoduje ona wytwarzanie postaw roszczeniowych, a niekiedy bierności u osób korzystających z tego typu pomocy. Praca socjalna może i powinna się, więc jawić jako alternatywa w sferze rozwiązań operacyjnych.

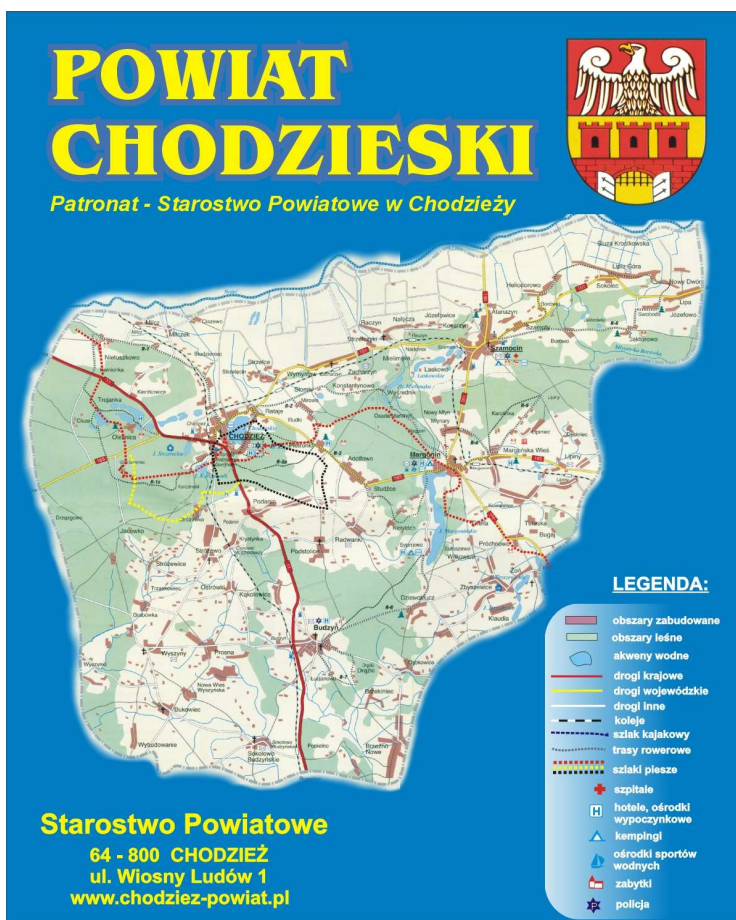
Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmowana powinna być praca z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie zasili szeregów beneficjentów pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych skupiona jest przede wszystkim na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą społeczną na terenie Powiatu Chodzieskiego oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej takimi jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Potencjałem dającym gwarancję poprawnej realizacji założeń strategii jest kadra pomocy społecznej. Jej kwalifikacje, predyspozycje, doświadczenie oraz umiejscowienie pracy w terenie posłużyło właściwej diagnozie i stanowi podstawę skutecznych rozwiązań istniejących trudności.

ROZDZIAŁ I

Charakterystyka Powiatu Chodzieskiego- podstawowe informacje

Powiat Chodzieski jest jednym z 31 powiatów województwa wielkopolskiego. Stolicą Powiatu jest miasto Chodzież. W skład **Powiatu Chodzieskiego** wchodzi **5 gmin**: Chodzież – Gmina Miejska, Chodzież – Gmina Wiejska, Budzyń – Gmina Wiejska, Margonin – Gmina Miejsko-Wiejska, Szamocin – Gmina Miejsko- Wiejska. Gminy te różnią się liczebnością mieszkańców a co za tym idzie, liczbą instytucji i organizacji, poprzez które realizowana jest opieka społeczna.

Powiat Chodzieski leży w północnej części województwa wielkopolskiego. Obecnie zajmuje powierzchnię 685 km². W okresie przyjętym do analizy tj. latach 2006 – 2007 Powiat Chodzieski liczył odpowiednio (według stanu na 31.12.2007r.) - 46 991 i 47 092 mieszkańców. Cechą charakterystyczną dla powiatu chodzieskiego są znakomite warunki do wypoczynku z dala od zgiełku, na łonie natury w przyjaznym środowisku i świetnym mikroklimacie.

Powiat Chodzieski ma do zaoferowania szlaki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej po uroczych zakątkach powiatu. W dwóch miejscowościach można uprawiać sporty jeździeckie, a na jeziorach sporty wodne.

- Demografia

Demografia rozwoju ludności w konkretnych warunkach gospodarczych i społecznych badanego obszaru opisuje stan i strukturę ludności, bada i ocenia zmiany wynikające z dotychczasowych i przewidywanych ruchów ludności przyczyniając się zarówno do rozwiązywania problemów społecznych jak i zajmuje się społecznymi uwarunkowaniami i konsekwencjami procesów demograficznych.

Tło podstawowych procesów demograficznych stanowi struktura ludności według płci, wieku, stanu cywilnego, cech społeczno-zawodowych, wykształcenia i charakteru miejsca zamieszkania.

Natężenie badanego zjawiska nabiera pełnego wyrazu dopiero po przeprowadzeniu porównań w czasie, co pozwoli określić kierunki zachodzących zmian.

W związku z powyższym w dalszych rozważaniach zostaną przedstawione najważniejsze zmiany zjawisk demograficznych na przestrzeni kilku lat, co pozwoli m.in. na scharakteryzowanie w dalszej części kierunku działań pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim.

Podstawowym wskaźnikiem procesów demograficznych jest liczba ludności.

Tabela nr 1. Powierzchnia i ludność Powiatu Chodzieskiego w latach 2006 – 2007¹

Wyszczególnienie	2006	2007
Powierzchnia	685	685
Liczba ludności	46 991	47 092

¹ Dane z Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Tabela nr 2. Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia w Powiecie Chodzieskim w 2007r.²

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km²	Ludność	Ludność na 1 km²
Powiat Chodzieski	685	47092	69
Budzyń	209	8 225	39
Chodzież – miasto	13	19 604	1 535
Chodzież – gmina	213	5476	26
Margonin-gmina miejsko-wiejska	123	6 400	52
Szamocin-gmina miejsko-wiejska	127	7 387	58

Struktura wiekowa ludności powiatu podlega w prezentowanych latach niewielkim, ale stałym zmianom w kierunku malejącej liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz stale rosnącej grupy ludności w wieku produkcyjnym. Jest to tendencja związana z wchodzeniem pokolenia wyżu demograficznego lat 80-tych w wiek dorosły. Tendencja ta ma znaczący wpływ na kształtowanie się wielu zjawisk demograficznych i ekonomicznych w regionie, a w szczególności na poziom bezrobocia oraz ilości uczniów i absolwentów szkół na różnym poziomie kształcenia. Jeżeli chodzi o liczbę osób w wieku poprodukcyjnym to ulega ona zwiększeniu.

Tabela nr 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2006-2007³.

Wyszczególnienie	2006	2007
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	10431	10273
w tym kobiety	5039	4908
Ludność w wieku produkcyjnym	30412	30513
w tym kobiety	14638	14661
Ludność w wieku poprodukcyjnym	6148	6306
w tym kobiety	4235	4388

² Dane z Urzędu Statystycznego w Poznaniu

³ Dane z Urzędu Statystycznego w Poznaniu

W sferze społecznej zauważalne są takie pozytywne zjawiska jak: wzrost urodzeń, wzrost przyrostu naturalnego. W roku 2007 urodzenia kształtowały się na poziomie 560, zgony 451, przyrost naturalny 106, co w porównaniu z rokiem 2006 wskazuje na zwiększenie liczby urodzeń o 57, a przyrostu naturalnego o 42.

W 2002 roku ogółem na terenie Powiatu zamieszkiwało ogółem 12 901 rodziny. Rodzin z dziećmi do lat 24 pozostających na utrzymaniu w gospodarstwie domowym było 7 704, natomiast 2 377 to rodziny bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu.

W Powiecie Chodzieskim według stanu na dzień 31.12.2007r. funkcjonowały następujące placówki oświatowe: szkoły podstawowe – 13, gimnazja – 7, szkoły ponadgimnazjalne publiczne – 3 oraz 1 szkoła ponadgimnazjalna niepubliczna. Największa liczba młodzieży kształci się w szkołach, które zapewniają możliwość dalszej nauki na studiach wyższych. I tak w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007 liczba absolwentów poszczególnych typów szkół kształtowała się następująco:

Tabela nr 4. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie chodzieskim w roku szkolnym 2005/2006 i 2006/2007⁴.

Wyszczególnienie	Absolwenci 2005/2006	Absolwenci 2006/2007
Szkoły dla młodzieży		
Zasadnicze zawodowe w tym: szk. zasadn. zawod. specjalna	151	136
Licea ogólnokształcące	247	247
Licea profilowane	73	100
Technika	119	134
Szkoły dla dorosłych		
Uzupełniające LO	132	144
Liceum Profilowane dla dorosłych	160	130
Technikum Uzupełniające	87	37
Policealne i pomaturalne	71	13

Powiat jako organ prowadzący nadzoruje następujące placówki oświatowe:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego
3. Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego
4. Zespół Prywatnych Szkół Ponadgimnazjalnych

⁴ Dane z Urzędu Statystycznego w Poznaniu

5. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
6. Centrum Edukacji Zawodowej
7. Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka

Liczbę uczniów w poszczególnych szkołach typu niepublicznego i publicznego ilustrują poniższe zestawienia – tabela nr 5 i 6

Tabela nr 5. Liczba uczniów w szkołach niepublicznych w roku szkolnym 2005/2006 i 2006/2007⁵.

Wyszczególnienie	2005/2006	2006/2007
Liceum Ogólnokształcące	93	79
Liceum Profilowane	26	17
Technikum Leśne	57	51
Technikum Informatyczne	-	19
Policealna Szkoła Zawodowa	79	58
Liceum Profilowane dla Dorosłych	597	550
Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące	309	303
OGÓŁEM	1161	1077

Dane przedstawione w tabeli obrazują, iż spada liczba uczniów w szkołach niepublicznych. Największy spadek odnotowano w Liceum Profilowanym dla Dorosłych tj. o 47 osób oraz w Liceum Ogólnokształcącym o 14 osób.

Tabela nr 6. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych publicznych w roku szkolnym 2005/2006 i 2006/2007⁶.

Wyszczególnienie	2005/2006	2006/2007
I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego w Chodzieży	464	455
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Chodzieży	1698	1567
1. Liceum Ogólnokształcące	90	95
2. Liceum Profilowane	128	123
3. Technika dla młodzieży	454	429

⁵ Dane z Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego

⁶ Dane z Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego

4. Szkoła Zasadnicza Zawodowa/Zasadnicza Szkoła Zawodowa	603	584
5. Technikum po Zasadniczej Szkole Zawodowej	27	0
6. Technikum Uzupełniające	246	175
7. Uzupełniające Licea Ogólnokształcące	55	63
8. Szkoła Policealna	95	98
Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach	296	296
1. Liceum Ogólnokształcące	122	152
2. Liceum Profilowane	98	63
3. Technikum	0	34
4. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w tym Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy	26	23
5. Szkoła Policealna	25	0
6. Technikum Uzupełniające	25	24
OGÓLEM	2458	2318
Gimnazjum w ZSLG	202	176

Na podstawie danych zawartych w tabeli wynika, iż najwięcej uczniów ma Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Chodzieży. Najwięcej osób uczęszcza do Zasadniczej Szkoły Zawodowej, Technikum dla Młodzieży. Z kolei najmniej uczęszcza do Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego a także do Technikum po Zasadniczej Szkole Zawodowej. W Zespole Szkół Licealno-Gimnazjalnych w Ratajach największą liczbę uczniów ma Liceum Ogólnokształcące a najmniejszą Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w tym Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy. Natomiast w roku szkolnym 2006/2007 do Szkoły Policealnej nie uczęszczał żaden uczeń.

Ponadto na terenie Powiatu w roku 2007 funkcjonowało 13 przedszkoli publicznych i 1 przedszkole niepubliczne. Na terenie Powiatu Chodzieskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze: Dom Dziecka w Szamocinie, w którym przebywało w 2007 r. 34 wychowanków i Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „RODZINA” w Studzieńcu, w której w prezentowanym roku znajdowało się 54 wychowanków.

Całodobową opiekę i pielęgnację wymagającym tego osobom dorosłym, zapewnia Dom Pomocy Społecznej w Chodzieży, który jest domem pobytu stałego, przeznaczonym dla osób starszych somatycznie chorych. Posiada 120 miejsc stacjonarnych, w tym obecnie zajęte są wszystkie miejsca.

Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami Powiatu Chodzieskiego sprawują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

1. Szpital Powiatowy im. Prof. Romana Drewsa z siedzibą w Chodzieży, przy ulicy Żeromskiego 29 z zakresu specjalistki ambulatoryjnej i leczenia szpitalnego;
2. Zakład Opieki Zdrowotnej SPEC MED. w Chodzieży przy ul. Żeromskiego 35,
3. Przychodnia Lekarska, Chodzież, ul. Mickiewicza 15,
4. Przychodnia Lekarzy Rodzinnych MEDICUS, Chodzież, ul. Jagiellońska 15,
5. Przychodnia Lekarzy Rodzinnych MEDICUS, Chodzież, ul. Paderewskiego 2,
6. Specjalistyczne Usługi Medyczne „ESKULAP”, Chodzież, ul. Mickiewicza 7
7. Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Margonin, ul. Polna 3,
8. Poradnia Lekarska, Margonin, ul. Polna,
9. Przychodnia Lekarzy Rodzinnych, Szamocin, ul. Górna 2,
10. Poradnia Lekarska, Lipia Góra 77,
11. Przychodnia Zespołu Lekarzy Rodzinnych, Budzyń, ul. Bugaje 2,
12. ZOZ ZDROWIE, Wyszyny 22.

ROZDZIAŁ II

Diagnoza problemów społecznych Powiatu Chodzieskiego

Poziom życiowy członków społeczeństwa może być chroniony za pomocą działań o różnym charakterze. Zasada opiekuńczości odnosi się z reguły do tych osób, które nie mają uprawnień ubezpieczeniowych czy zaopatrzeniowych, a znajdują się w sytuacji wymagającej pomocy. Pomoc ta może być udzielana ze środków budżetowych państwa, samorządów, organizacji społecznych oraz ofiarności społecznej. W tym przypadku decyduje aktualna sytuacja materialna osoby ubiegającej się o pomoc. Zasada opiekuńczości właściwa jest pomocy społecznej, która jest instrumentem polityki społecznej państwa. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup charakteryzujących się ubóstwem i dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcjonalnością, np. niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, bezrobociem, alkoholizmem lub narkomanią. Podstawowym jej celem – obok zapewnienia im doraźnej

pomocy – jest doprowadzenie, jeśli to tylko możliwe, do samodzielności życiowej osób i rodzin – do sytuacji, w której nie będą one wymagały zewnętrznego wsparcia.

Z roku na rok na opiekę społeczną wydatkowanych jest coraz więcej środków z budżetów gminnych. Coraz częściej mamy do czynienia z rodzinami żyjącymi na poziomie minimum socjalnego lub poniżej tego minimum. Pomoc społeczna stanowi znaczne obciążeniem budżetów gminnych. Świadczy o tym, wzrastająca liczba przyznawanej pomocy społecznej.

Brak dachu nad głową, niemożność podjęcia pracy, niepełnosprawność, niedostatek środków do życia, osamotnienie, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, zagubienie w świecie – to zaledwie kilka przykładów problemów z codziennego życia mieszkańców powiatu chodzieskiego. Problemy te swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze osoby. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, w tym i korzystania z usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w poszczególnych gminach powiatu chodzieskiego.

W latach 2006 – 2007 kształtowała się następująco:

Tabela nr 7. Liczba i typ rodzin objętych pomocą ze strony ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2006-2007⁷.

Gmina	Chodzież – miasto		Chodzież – gmina		Budzyń		Margonin		Szamocin	
	Liczba rodzin									
Wyszczególnienie	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Rodziny ogółem	267	217	258	234	328	233	246	153	265	235
O liczbie dzieci										
1	97	78	41	37	25	25	86	45	80	60
2	91	67	69	61	29	47	88	51	103	91
3	54	52	35	30	47	37	38	32	48	53
4 i więcej	25	20	28	23	63	33	34	25	34	31
Rodziny niepełne ogółem	87	85	32	32	29	40	18	32	32	46
O liczbie dzieci										
1	38	29	7	12	11	14	7	15	10	17
2	28	29	14	12	8	9	5	10	11	16
3	12	21	46	6	5	13	3	2	3	6
4 i więcej	9	6	5	2	5	4	3	5	8	7

⁷ Dane z ośrodków pomocy społecznej

Rodziny emerytów i rencistów ogółem	153	151	45	47	24	70	50	51	89	85
O liczbie osób										
1	51	63	11	12	8	27	7	10	20	23
2	41	34	7	8	9	16	4	6	19	18
3	25	25	11	9	5	14	3	11	15	17
4 i więcej	36	29	16	18	2	13	36	24	35	27
Małżeństwa bezdzietne ogółem	7	7	0	0	0	0	43	46	84	39
Osoby samotnie gospodarujące ogółem	149	166	49	49	0	0	64	66	117	58

Z powyższego zestawienia wynika, iż w latach 2006 – 2007 w powiecie chodzieskim z pomocy ośrodków pomocy społecznej korzystało odpowiednio 1 364 i 1 072 rodziny. We wszystkich gminach w roku 2007 odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z systemu wsparcia ośrodków pomocy społecznej. Największy spadek odnotowano w gminie Budzyń oraz Margonin. Dane zawarte w tabeli obrazują, iż najwięcej rodzin niepełnych znajduje się w gminie Szamocin tj. 46. Natomiast grupa emerytów i rencistów powiększyła się w gminie Budzyń. Ośrodki pomocy społecznej świadczą swoim podopiecznym następujące formy wsparcia: wsparcie finansowe, świadczenia w naturze, usługi, praca socjalna oraz specjalistyczne poradnictwo.

Poziom zaspakajania potrzeb mieszkańców Powiatu Chodzieskiego determinowany jest przez różne zjawiska. Poniższe zestawienie obrazuje powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w poszczególnych gminach.

Tabela Nr 8. Powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Chodzieskiego w latach 2006-2007⁸.

Gmina	Chodzież – miasto		Chodzież – gmina		Budzyń		Margonin		Szamocin	
	Liczba rodzin									
Wyszczególnienie	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ubóstwo	365	309	205	180	30	10	252	182	262	238
Sieroctwo	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0
Bezdomność	7	7	3	2	0	1	2	0	3	2
Ochrona macierzyństwa	20	6	41	34	0	0	86	14	33	4
Bezrobocie	334	280	180	147	97	99	261	160	274	228

⁸ Dane z ośrodków pomocy społecznej

Niepełnosprawność	75	92	107	116	22	69	54	59	76	80
Długotrwała choroba	222	217	81	90	21	41	32	31	50	50
Bezradność	83	79	48	47	52	28	24	20	58	51
Rodziny niepełne	63	60	27	28	17	16	18	32	22	17
Rodziny wielodzietne	20	19	24	22	35	12	10	9	40	37
Alkoholizm	14	14	22	18	20	12	18	8	27	27
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	14	11	2	1	5	2	0	0	8	5
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0	0	172	0	1	0

Specyfiką działalności systemu pomocy społecznej jest różnorodność kategorii osób korzystających z pomocy społecznej. Dominującymi problemami, z którymi nie radzą sobie mieszkańcy powiatu są: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z pomocy korzystają także osoby mające trudności w integracji ze środowiskiem: zwolnione z zakładu karnego, opuszczające placówki socjalizacyjne, resocjalizacyjne, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze czy osoby z nadanym statusem uchodźcy, powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

Jak wynika, z powyższych danych najczęstszym powodem korzystania z pomocy jest bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, ubóstwo. Spośród wymienionych powodów najbardziej zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa. Jest ono najmniejsze w Gminie Budzyń. Wzrasta natomiast liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności. Największe jest ono w gminie Budzyń a najmniejsze w gminie Szamocin i Margonin.

2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się, poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych.

Ubóstwo zmusza służby socjalne do prowadzenia intensywnej pracy socjalnej mającej na celu kształtowanie u klientów pomocy społecznej odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości.

Ubóstwo w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, które polega na niepodejmowaniu zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub też „wypadaniu” z niej.

Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, agresji.

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie.

Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i brak uczestnictwa w życiu społecznym, jak również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego na okres niezdolności do pracy jak również starości.

Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca osobie lub grupie pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Chodzieskiego. Wyraźne zarysowanie się obszarów biedy spowodowane jest, stopą bezrobocia na wspomnianym terenie.

Celem strategicznym jest ograniczenie skali ubóstwa w powiecie chodzieskim.

Cel ten jest możliwy do osiągnięcia za pomocą:

1. udzielania świadczeń finansowych osobom i rodzinom ubogim w celu zapewnienia im stosownej do pory roku odzieży oraz posiłków,
2. pomoc w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb bytowych osób i rodzin ubogich,
3. praca socjalna służąca pobudzeniu aktywności zawodowej w celu

zapobiegania pogłębiania się marginalizacji z powodu ubóstwa.

2.2. Bezrobocie

Bezrobocie w Powiecie Chodzieskim jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Brak pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i ostatecznie korzystanie z pomocy społecznej – prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu w latach 2006 i 2007 przedstawiała się następująco:

Tabela Nr 9. Bezrobotni według wieku, wykształcenia i stażu pracy z terenu Powiatu Chodzieskiego (stan na dzień 31.12.2006 i 31.12.2007r.)⁹

Wyszczególnienie		Rok 2006			Rok 2007		
		Liczba bezrobotnych ogółem	Udział w %	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	Udział w %	Liczba bezrobotnych kobiet
Wiek	18-24	714	22,38	511	464	21,95	355
	25-34	871	27,30	619	577	27,29	414
	35-44	633	19,84	450	403	19,06	292
	45-54	784	24,58	467	510	24,12	311
	55-59	172	5,39	74	142	6,72	67
	60-64 lata	16	0,50	0	18	0,85	0
Wykształcenie	Wyższe	129	4,04	95	101	4,78	74
	Policealne i średnie zawodowe	706	22,13	504	462	21,85	333
	Średnie ogólnokształcące	215	6,74	170	201	9,51	158
	Zasadnicze zawodowe	1129	35,39	714	693	32,78	434
	Gimnazjalne i poniżej	1011	31,69	638	657	31,08	440
Staż pracy	Od 1 roku	254	7,96	200	191	9,04	146
	1-5 lat	702	22,01	509	416	19,68	323
	5-10 lat	517	16,21	331	342	16,18	224
	10-20 lat	698	21,88	467	455	21,52	278
	20-30 lat	455	14,26	193	262	12,39	120
	30 lat i więcej	58	1,82	12	44	2,08	11
	Bez stażu	506	15,86	409	404	19,11	337
Ogółem		3190	100,00	2121	2114	100,00	1439

⁹ Dane z Powiatowego Urzędu Pracy

Jak pokazują powyższe dane bezrobocie w powiecie chodzieskim ulega zmniejszeniu i to o ponad 1000 osób w roku 2007. Poprawa sytuacji spowodowana może być postępowaniem gospodarczym bądź też migracją ludzi w celu poszukiwania pracy. Ponadto zauważyć należy, iż najwyższe bezrobocie ma miejsce w przedziale wiekowym 25-34 lata. Osoby pozostające bez pracy to przede wszystkim osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Jeżeli mowa o stażu pracy to najczęściej bezrobotnymi są osoby ze stażem: 1-5 lat oraz 10-20 lat.

- według stanu na dzień 31.12.2007 r.
- liczba bezrobotnych w Powiecie Chodzieskim wynosiła ogółem 4 778 osób
 - liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku wynosiła 463;
 - liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 2 515;
 - liczba osób w okresie do 12 miesięcy do dnia ukończenia nauki wynosiła 128

Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach Powiatu Chodzieskiego na dzień 31.12.2007r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 10. Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach na dzień 31.12.2007r¹⁰.

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Bez prawa do zasiłku		Długotrwale bezrobotni	
				ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
Miasto Chodzież	19781	722	470	636	427	433	304
Miasto i Gmina Margonin	6351	333	227	309	219	225	164
Miasto i Gmina Szamocin	7440	361	245	324	227	253	187
Gmina Chodzież	5653	318	225	277	206	203	164
Gmina Budzyń	8413	380	272	343	255	227	176

Jak wynika z powyższych danych zawartych w tabeli największe bezrobocie występuje w Mieście Chodzieży a z kolei najmniejsze w Gminie Chodzież. Bez prawa do zasiłku w powiecie chodzieskim pozostaje 1889 osób w tym 1334 kobiety. Długotrwale

¹⁰ Dane z Powiatowego Urzędu Pracy

bezrobociem objętych jest 1341 osób w tym 995 kobiet. Najwięcej długotrwale bezrobotnych jest w Mieście Chodzież tj. 433 osoby a najmniej w Gminie Chodzież tj. 203 osoby.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział obowiązków na kobiece i męskie.

Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby społeczne - nerwice, choroby serca.

Wykształcenie, co jest zrozumiałe, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Drugie miejsce zajmują osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Bezrobotni posiadający wykształcenie średnie ogólnokształcące i wyższe stanowią najniższy odsetek wśród bezrobotnych.

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodziny, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza

silnej frustracji, obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, które to doznania powodują bezradność, apatie, sięganie po alkohol- coraz częstsze zjawisko u bezrobotnych.

Tabela nr 11. Bezrobotni w poszczególnych gminach Powiatu Chodzieskiego w latach 1996-2007¹¹.

Gmina	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Miasto Chodzież	952	668	694	1173	1584	1848	1791	1771	1619	1496	1158	722
Gmina Chodzież	387	249	285	450	577	675	674	640	633	588	421	318
Gmina Budzyń	423	291	365	577	765	911	897	900	864	837	615	380
Miasto i Gmina Margonin	479	347	337	458	581	687	643	627	638	599	454	333
Miasto i Gmina Szamocin	693	495	479	652	782	862	808	840	801	733	542	361

Na podstawie danych wynika, że w poszczególnych gminach w latach 1996-2007 bezrobocie uległo spadkowi. Największy spadek odnotowano w Gminie Szamocin. Jednakże najwyższe bezrobocie w 2007 r. występowało w Mieście Chodzieży tj. 722 osoby.

Głównym celem przeciwdziałania temu zjawisku jest ograniczenie skali bezrobocia jego negatywnych skutków oraz integracja osób długotrwale bezrobotnych.

Działaniami zmierzającymi do osiągnięcia tego celu są:

1. współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Chodzieży oraz innymi instytucjami zajmującymi się pośrednictwem pracy oraz działającymi na rzecz aktywizacji zawodowej
2. pomoc dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy
3. opracowanie i inicjowanie programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych
4. inicjowanie działań na rzecz dostosowywania kierunków kształcenia i doksztalcenia do potrzeb rynku pracy
5. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych

¹¹ Dane z Powiatowego Urzędu Pracy

6. rozwijanie pracy socjalnej skierowanej na pomoc bezrobotnym

2.3. Bezradność oraz sieroctwo

Występowanie wyuczonej bezradności jest związane z takimi współczesnymi problemami społecznymi, jak bieda, bezrobocie i przemoc w rodzinie. Społeczne i indywidualne konsekwencje wyuczonej bezradności można łagodzić odpowiednimi oddziaływaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi, które powinny być stosowane w wychowaniu, oraz – bezpośrednio i pośrednio – w pracy socjalnej.

Znaczącą część klientów systemu pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Sieroctwo to sytuacja społeczna i prawna (stan psychiczny) dziecka pozbawionego rodziców na skutek śmierci (sieroctwo naturalne) lub na skutek rozbitcia rodziny (sieroctwo społeczne). Rodzina stanowi niezbędny czynnik rozwoju osobowości jednostki, która zaspakaja i kształtuje potrzeby biologiczne, psychologiczne i społeczne.

Zaspakajanie potrzeb społecznych i psychologicznych jest podstawą tworzenia mechanizmów związanych ze strukturami poznawczymi tj. poczuciem własnej wartości, samooceną. Rodzina stwarza dziecku niepowtarzalny warunk rozwoju psychicznego, moralnego i społecznego. W wyniku braku rodziny lub zakłócenia jej struktury, niewypełnienia przez rodzinę funkcji emocjonalnej i wychowawczej rodzina nie pełniąc swych podstawowych funkcji staje się przyczyną sieroctwa.

Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym. Smutnym i znamionym jest fakt, iż obecnie sieroty w coraz większym stopniu pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera, konflikty rodzinne, błędy wychowawcze, brak

odpowiedzialności za dzieci, są zerwane więzi uczuciowe między członkami rodziny, a szczególnie w stosunku do dziecka. Ponadto akcesja Polski do Unii Europejskiej a i związana z nią emigracja zarobkowa wpływa na powiększenie się zjawiska sieroctwa. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Głównym celem tego działania jest wzmocnienie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych. Realizacja tego celu może nastąpić poprzez:

1. diagnozę potrzeb poszczególnych rodzin
2. organizowanie grup wsparcia dla rodziców zastępczych
3. inicjowanie oraz wspieranie grup samopomocowych mających na celu pomoc rodzinom.

Według stanu na dzień 31.12.2007r. na terenie powiatu chodzieskiego funkcjonowało łącznie 45 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 60 dzieci. Z tego 30 rodzin, to rodziny spokrewnione i 5 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem.

Poniższe zestawienie obrazuje liczbę rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci z uwzględnieniem poszczególnych gmin z terenu powiatu:

Tabela Nr 12. Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Chodzieskiego (stan na dzień 31.12.2007r)¹².

Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
Chodzież – miasto	20	23
Chodzież – gmina	-	-
Budzyń	12	18
Margonin	5	6
Szamocin	8	13
RAZEM	45	60

Na świadczenia dla rodzin zastępczych wydatkowano w 2006 roku kwotę w wysokości **743 250 zł.**, zaś w roku 2007 kwotę **705 836 zł.**

¹² Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Na dzień 31.12.2007 r. na terenie powiatu funkcjonowało 45 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 60 dzieci, w tym:

- 36 rodzin spokrewnionych,
- 10 rodzin niespokrewnionych sprawujących opiekę nad dziećmi.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 1 rodzina zastępcza niespokrewniona o charakterze pogotowia rodzinnego.

Tabela nr 13. Rodziny zastępcze spokrewnione i niespokrewnione z dzieckiem oraz ilość umieszczonych w rodzinie dzieci (stan na 31.12.2007r)¹³.

RODZINA	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 dzieci i więcej
Spokrewniona z dzieckiem	30	5	-	1
Niespokrewniona z dzieckiem	5	4	1	-
RAZEM	35	9	1	1

Jak wynika z powyższej tabeli największą liczbę stanowią rodziny, w których wychowuje się jedno dziecko (na 35 istniejących rodzin 35 opiekuje się jednym dzieckiem, w tym 5 rodzin to rodziny niespokrewnione) 9 rodzin zastępczych wychowuje po dwoje dzieci, natomiast 1 rodzina ma troje dzieci. Funkcjonuje tylko 1 rodzina, która opiekuje się 4 i więcej dziećmi.

Ważnym elementem przy tworzeniu rodziny zastępczej stanowi wiek opiekunów prawnych dziecka.

Tabela nr 14. Rodzice zastępczy według wieku¹⁴.

Wiek rodzica	Liczba osób
Do 20	-
21– 30	1
31 – 40	7
41 – 50	15
51 – 60	35
61 – 70	10
71 i więcej	3
Razem	71

¹³ Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

¹⁴ Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Zaprezentowane dane świadczą o fakcie, iż najwięcej rodziców zastępczych znajduje się w przedziale wiekowym 51-60 lat, co stanowi 49,3% ogółu. Drugą, co do wielkości grupę stanowią rodzice w wieku 41-50 lat, których jest 21%. Niewiele mniej, bo 14% ogółu stanowią opiekunowie w wieku 61-70 lat. W dalszej kolejności znajdują się rodzice w wieku 31 – 40 lat - 9,9%. Na kolejnej pozycji widnieją opiekunowie w wieku 71 i więcej lat, których jest 4,2% oraz 1,4% rodziców w wieku 20-30 lat. Brak jest natomiast osób młodych – do 20 roku życia podejmujących się opieki nad dzieckiem w ramach rodziny zastępczej.

Tabela nr 15. *Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych według wieku¹⁵.*

Wiek dziecka	Liczba dzieci
Do 3	1
4 – 6	11
7 – 13	24
14 – 18	24
Razem	60

Jak wynika z powyższych danych najwięcej dzieci wychowujących się w rodzinie zastępczej znajduje się w przedziale wiekowym 14-18 lat, co stanowi 40% ogółu oraz w przedziale wiekowym 7-13 lat co również stanowi 40% ogółu. Znacznie mniejsza liczba dzieci 18,3% znajduje się w przedziale wiekowym 4-6 lat. Najmniej zaś stanowi grupa dzieci do 3 lat, co stanowi 1,6% ogółu.

Ponadto należy podkreślić, że wśród ogólnej liczby dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych chłopcy stanowią liczbę 32 a dziewczynki 28.

2.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego lub dysfiguracji, wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych. Do podstawowych czynności życiowych zalicza się samoobsługę, przemieszczanie się, czynności manualne, orientację w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem

¹⁵ Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 5456,7 tys., co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co 7 mieszkańców Polski był osobą niepełnosprawną.

Przyspieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych daje coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych. Dynamika wzrostu niepełnosprawności związana jest nie tylko z tradycyjnymi jej przyczynami, lecz także z nowymi zjawiskami, które mają podłoże w zmianach społeczno – gospodarczych. Niepełnosprawność, w swojej istocie, jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana jest chorobami i dysfunkcjami fizycznymi bądź psychicznymi, wywiera znaczące konsekwencje funkcjonalne i społeczne. Zjawisko niepełnosprawności może być określane i mierzone w różny sposób:

- w oparciu o zmienne kliniczne (etiologia, lokalizacja i zakres uszkodzeń);
- na podstawie możliwości codziennego funkcjonowania (samoobsługa, poruszanie się);
- na podstawie zdolności do pełnienia podstawowych ról społecznych adekwatnych do wieku danej osoby.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS, jak również inne osoby, z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Poniższe zestawienie obrazuje liczbę i cel przyjmowanych wniosków przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży.

Tabela Nr 16. Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności¹⁶.

	Lata	
	2006	2007
Cel złożenia wniosku	Liczba wniosków	
Osoby powyżej 16 roku życia – razem	750	935
w tym:		
Odpowiednie zatrudnienie	301	302
Szkolenie	-	3
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	6	12
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	49	84
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji /korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych/	130	124
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej – zasiłek stały	41	32
Zasiłek pielęgnacyjny	201	334
Korzystanie z karty parkingowej	6	29
Inne jakie? – ulgi i uprawnienia	16	15
Osoby przed 16 rokiem życia – razem	389	387
w tym:		
Zasiłek pielęgnacyjny	334	349
Zasiłek stały	55	38
Inne (jakie?)	-	-

Łącznie w omawianych okresach wpłynęło odpowiednio: 1 139 i 1 322 wnioski o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

Jak wynika z powyższych danych najczęściej wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności złożyły osoby powyżej 16 roku życia. Najwięcej wniosków przyjęto w celu przyznania zasiłku pielęgnacyjnego oraz odpowiedniego zatrudnienia. Z kolei najmniej wniosków dotyczyło szkoleń. Natomiast osoby przed 16 rokiem życia składały wnioski dotyczące przydzielenia zasiłku pielęgnacyjnego.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce

¹⁶ Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Na tę typową sytuację niekorzystnie mogą także wpływać dodatkowe czynniki i uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym. Chodzi tu między innymi o następujące elementy:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia w sprzęt gospodarstwa domowego (brak podstawowych mebli, pralki, lodówki, itp);
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań opiekuńczo – leczniczo – rehabilitacyjnych;
- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi sytuację kryzysową. Obserwacje pracowników Powiatowego Centrum pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wynikają z trudności w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z braku zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Od początku 1999 roku powiat realizuje nowe zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, a ściślej z rehabilitacją społeczną poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, turnusach rehabilitacyjnych oraz działaniach zmierzających do ograniczenia barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu

się.

W 1999 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży rozpoczęło realizację dofinansowania ze środków Państwowy Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu. Środki wykorzystane były na :

- turnusy rehabilitacyjne :
 - w roku 2007 dla **258** osób na kwotę **149 363** zł; w tym: **189** osób dorosłych niepełnosprawnych łącznie z opiekunami na kwotę **106 760** zł i **31** dzieci wraz z opiekunami w kwocie **42 159** zł.
 - w roku 2007 dofinansowania kształtowały się następująco:

Tabela nr 17. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w roku 2007¹⁷.

Wnioskodawcy	Środki wykorzystane	Liczba osób objętych dofinansowaniem
1	2	3
Osoby dorosłe	102 718,00	189
Opiekunowie osób dorosłych osób niepełnosprawnych	4 042,00	8
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	26 972,00	31
Opiekunowie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	15 187,00	29
Dorośli niepełnosprawni zatrudnieni w zakładach pracy chronionej	444,00	1
RAZEM	149 363,00	258

- na likwidację barier architektonicznych i technicznych dla:
 - 24 wnioskodawców w roku 2007 w tym:
 - w zakresie dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych – 12 wniosków na kwotę 106 380 zł i technicznych – 5 wniosków na kwotę 370 zł.
 - w zakresie dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się – 1 wniosek na kwotę 22 290 zł.

¹⁷ Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Tabela nr 18. Realizacja likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w roku 2007 z uwzględnieniem poszczególnych gmin powiatu¹⁸.

BARIERA	GMINA										RAZEM	
	Chodzież – miasto		Chodzież- gmina		Budzyń		Margonin		Szamocin			
	liczba wniosków	kwota zł	liczba wniosków	kwota zł	liczba wniosków	kwota zł	liczba wniosków	kwota zł	liczba wniosków	kwota zł	liczba wniosków	kwota zł
architek- toniczna	7	52 797	1	6 981	-	-	3	26 754,70	1	9 364	12	95 896,70
w komuni- kowaniu się	7	16 106	-	-	-	-	3	6 184	-	-	10	22 219
techni- czna	1	951	-	-	-	-	1	4 419	-	-	2	5 370
RAZEM	15	69 854	1	6 981	-	-	7	37 357,70	1	9 364	17	123 556,7 0

Tabela nr 19. Podział wnioskodawców ze względu na wiek i miejsce zamieszkania¹⁹

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	BARIERA		
	architektoniczna	w komunikowaniu się	techniczna
dorośli	11	9	2
dzieci i młodzież	1	-	-
mieszkańcy wsi	2	-	-

¹⁸ Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

¹⁹ Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Na sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2007 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wydało kwotę 231 243,50 zł, wnioski złożyło 337 osób jednakże nie wszyscy otrzymali dofinansowanie.

Na bariery ogółem przeznaczono 134 039 zł z tego:

- bariery architektoniczne – 106 379, 70 zł
- bariery w komunikowaniu się – 22 290 zł
- bariery techniczne – 5 370 zł

PCPR dofinansowało 49 osób z grupy dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz 198 osób dorosłych. Wśród dofinansowanych przedmiotów i środków znajdowały się: sprzęt rehabilitacyjny, aparaty słuchowe, protezy, obuwie ortopedyczne, szyny, protezy, kule, wózki inwalidzkie, peruki, protezy piersi cewniki, pieluchomajtki, itp.

Tabela nr 20. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze w roku 2007²⁰.

WNIOSKODAWCY	ŚRODKI WYKORZYSTANE	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH DOFINANSOWANIEM
1	2	3
dorośle osoby niepełnosprawne	174 070	198
dzieci i młodzież niepełnosprawna	57 174	49
RAZEM	231 244	247

Istotną rolę w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej na terenie Powiatu Chodzieskiego pełnią warsztaty terapii zajęciowej. Od 1993 roku funkcjonuje **Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży, ul. Zdrojowa 14a** prowadzony przez Obywatelską Fundację na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy.

W 2007 roku na działalność warsztatu przekazano kwotę w wysokości **469 490,00 zł**. Doświadczenia w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyły społeczeństwu problematykę i specyfikę tej grupy, a ich oczekiwania i możliwości pokazały rozmiar

²⁰ Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

potrzeb tego środowiska. Obserwuje się znaczny wzrost zainteresowania proponowanymi formami rehabilitacji społecznej.

Głównym celem planowanych działań przez PCPR jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych. Cel ten będzie realizowany poprzez:

1. inicjowanie tworzenia oraz wspierania grup samopomocowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
2. rozwijanie różnych form wspierania osób niepełnosprawnych w środowisku, w tym realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych,
3. likwidacja barier architektonicznych,
4. działania zmierzające do promowania zatrudniania osób niepełnosprawnych,
5. aktywizacja rodziny i środowiska lokalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

2.5. Alkoholizm

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą ze strony systemu pomocy społecznej, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia, dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Jego rozmiar i niszczyielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picie alkoholu, stosowanie zachęty do spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców, a wymaganiami stawianymi wobec dziecka, co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji policji i sądu w sprawy opiekuńczo – wychowawcze. Staje się on

ponadto przyczyną przemocy w rodzinie. Jak wynika z danych Komendy Powiatowej Policji w Chodzieży liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu w 2007 roku wynosiła 116 osób.

Praca z tak zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie.

Tabela nr 21. Liczba osób borykających się z problemem alkoholowym w powiecie chodzieskim w roku 2007²¹.

	Liczba osób, które borykają się z problemem alkoholowym	Liczba osób, które skorzystały z leczenia odwykowego	Liczba osób korzystających z pomocy psychologa w punkcie Konsultacyjnym	Liczba osób, które zostały wysłane na leczenie odwykowe	Liczba postępowań w sprawie o leczenie uzależnienia od alkoholu	Liczba postępowań o leczenie, która skierowana została do sądu
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szamocinie	33	6	20	6	18	4
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Margoninie	31	-	4	-	-	-
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Budzynie	8	5	59	0	0	5
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży	18	10	10	21	21	5

Dane z sierpnia 2008r. z Miejskiego Ośrodka Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży wskazują, że 426 osób zarejestrowanych i zgłoszonych zostało na leczenie odwykowe. Wobec 15 osób wszczęto postępowanie o leczenie, które zostały skierowane do sądu. Uzyskane informacje z MORPA wskazują, jaki wpływ na życie dziecka ma alkoholizm w rodzinach – 80 dzieci z rodzin alkoholowych uczęszcza do świetlic socjoterapeutycznych prowadzonych przez MORPA.

Alkoholizm i narkomania są zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszego powiatu w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci i wykształcenia.

²¹ Dane z Miejskiego Ośrodka Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów zdrowotnych, materialnych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Często bywa przyczyną agresji, przemocy oraz stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci.

Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol.

Celem strategicznym walki z alkoholizmem i narkomanią jest ograniczenie problemu uzależnień i jego skutków. Cel ten możliwy będzie do zrealizowania poprzez:

1. profilaktykę – w tym działania edukacyjne w placówkach oświatowych dla osób z uzależnieniami,
2. rozwijanie i doskonalenie form pracy ośrodków rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie powiatu,
3. organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin,
4. organizowanie pomocy psychologicznej i prawnej dla rodzin alkoholowych,
5. pomoc w integracji osobom po odbytym leczeniu odwykowym

2.6. Bezdomność

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Dla społeczeństwa stanowi ona zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju. Bezdomność jako cecha położenia społecznego konkretnych osób, zwłaszcza w swej skrajnej postaci, kumuluje się zazwyczaj z różnymi rodzajami patologii indywidualnej (alkoholizm, przestępczość, narkomania, prostytutka, rozpad więzi rodzinnych, włóczęgostwo, żebractwo, z zaburzeniami psychicznymi, którym towarzyszy brak oparcia w pierwotnych grupach społecznych, z konfliktami na tle obyczajowym i odtrąceniem niesamodzielnymi członków rodziny. Zachowania patologiczne ludzi bezdomnych często są bardzo ściśle powiązane z sytuacją życiową. Bezdomność „dworcowa” i „uliczna” jest wstydliwą wizytówką miast i gmin. Pomoc państwa dla osób bezdomnych została określona ustawą o pomocy społecznej, w myśl której bezdomnemu należy się tymczasowe miejsce noclegowe, odzież i posiłek, a w niektórych przypadkach również zasiłek i inne formy pomocy. Na terenie Powiatu Chodzieskiego pomocy praktycznej bezdomnym udzielają ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach.

Problem bezdomności w Powiecie Chodzieskim jest trudny do rozwiązania ze względu na brak mieszkań niskoczynszowych, brak schroniska dla bezdomnych kobiet,

problem ten potęgują „napływowi” bezdomni.

Głównym celem umożliwiającym rozwiązanie tej kwestii jest ograniczenie problemu bezdomności. Cel ten jest możliwy do zrealizowania za pomocą:

1. inicjowanie, tworzenie oraz wspieranie ośrodków wsparcia dla bezdomnych tj. schronisk, noclegowni
2. współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz bezdomnych.

2.7. Narkomania.

Kolejną grupą objętą pomocą społeczną są rodziny, w których ktoś z członków, przyjmuje substancje psychoaktywne.

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże, popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Problem narkomanii na terenie Powiatu Chodzieskiego pomimo braku potwierdzenia w udostępnionych danych jest coraz większy.

Niebezpiecznym i groźnym przejawem patologii społecznej widocznym już w środowisku młodzieży szkolnej jest narkomania. Problem ten dotyka coraz to większą rzeszę młodych ludzi, a walka z tą chorobą staje się coraz trudniejsza. Osoby, które zdecydują się na leczenie czeka bardzo trudna i mozolna praca, zwłaszcza w sferze zmagania się z własną słabością. Powszechnie znane jest przekonanie, że narkomania jest chorobą duszy, a z nią wygrać może tylko ten, kto chce ją uratować.

W ostatnich latach młodzi ludzie zdecydowanie częściej niż kiedyś sięgają po różne środki psychoaktywne. Zjawisko niestety narasta i dokumentują to zarówno badania europejskie, jak i prowadzone w Polsce. Taki stan wynika z wielu czynników m.in. przemian społeczno-ekonomicznych i socjokulturowych w naszym kraju w ostatnim 15-leciu. Zmiany te są również związane ze znacznie większym dostępem do środków odurzających, ich większą różnorodnością i atrakcyjnością. Problem narkotyków wśród młodzieży będzie narastał.

Zespół ds. nieletnich Komendy Powiatowej Policji w Chodzieży analizując zagrożenie narkomanią na terenie powiatu, na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych na terenie Miejskiego Gimnazjum w Chodzieży uzyskał dane świadczące o skali zjawiska. Należy przy tym zaznaczyć, że faktyczna liczba osób mająca kontakt z narkotykami jest znacznie większa.

Z doświadczeń chodzieskiej policji wynika, że w latach 2001-2005 najczęściej osób mających kontakt z narkotykami to młodzi ludzie w przedziale wiekowym 17-20 lat oraz osoby nieletnie pomiędzy 13 a 16 rokiem życia.

Celem strategicznym, który ma przyczynić się do ograniczenia skali tego problemu jest ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów

Jego osiągnięcie jest możliwe za pomocą:

1. zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od narkotyków,
2. wspieranie i rozwijanie działań samopomocowych dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
3. upowszechnianie informacji o możliwościach korzystania z profesjonalnej pomocy w zakresie problematyki narkotykowej,
4. wspieranie działań profilaktycznych,
5. wspieranie instytucji i organizacji udzielających pomocy psychologicznej, prawnej i socjoterapeutycznej dla rodzin dotkniętych problemem narkomanii.

Tabela nr 22. *Przestępstwa stwierdzone z ust. o przeciwdziałaniu narkomanii wg miejsca popełnienia w latach 2003-2007²².*

Lata	Ogółem przestępstw stwierdzonych	Miasto	Wieś
2003	163	118	44
2004	128	86	42
2005	137	118	19
2006	240	224	16
2007	245	179	66

Jak wynika z powyższych danych w ciągu prezentowanych lat wzrasta liczba przestępstw popełnionych z udziałem narkotyków tj. 245 w roku 2007. Wzrasta również liczba przestępstw na wsi tj. o 50 w roku 2007.

²² Dane z Komendy Powiatowej Policji

Tabela nr 23. Osoby mające kontakt z narkotykami w latach 2003-2007²³.

LATA	Ogółem podejrzanych	Osoby nieletnie	Osoby pełnoletnie
2003	34	8	26
2004	32	8	24
2005	47	24	23
2006	70	11	59
2007	69	17	52

Zawarte informacje w tabeli obrazują, iż stale wzrasta liczba osób mających kontakt z narkotykami. Zwiększyła się także liczba osób pełnoletnich i nieletnich mających kontakt z narkotykami tj. wśród nieletnich o 9 osób w stosunku do roku 2003, natomiast pośród pełnoletnich o 26 osób w stosunku do roku 2007.

Na terenie działania KPP w Chodzieży wśród nieletnich występuje narkomania okazjonalna, choć pojawiają się również przypadki zorganizowanych grup rówieśniczych, które zażywają narkotyki. Występuje tzw. ciemna liczba tego typu zjawiska. Nieletni występują najczęściej jako osoby kupujące, zażywające, posiadające i udzielające narkotyki. Przedział wiekowy sprawców czynów karalnych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – najczęściej posiadających i zażywających narkotyki to 14-17 lat. Z roku na rok odnotowywana jest tendencja wzrostowa przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, jak również wzrost udziału w tej przestępczości osób nieletnich.

2.10. Środki finansowe angażowane na zadania systemu pomocy społecznej

Źródłem finansowania pomocy społecznej jest budżet państwa i dochody własne samorządów. Z budżetu państwa pokrywane są wydatki w ramach zadań zleconych, natomiast samorządy finansują zadania własne.

²³ Dane z Komendy Powiatowej Policji

Tabela nr 24. Wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań własnych w poszczególnych gminach w latach 2006 – 2007²⁴.

		Chodzież – miasto		Chodzież – Gmina		Budzyń		Margonin		Szamocin	
		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
RAZEM Rodzaj świadczenia		564 755	727 196	167 390	166 673	143343	116270	370571	385230	227 106	194 565
1.	Schronienie	13 788	14 400	4 972	4 380	0	0	0	0	580	3366
2.	Posiłek ogółem	204 677	170 521	90 928	73 325	74825	73000	93679	124043	73798	91719
3.	Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Usługi opiekuńcze	50 829	67 997	12 600	16 050	46497	2070	93475	102573	20329	23235
5.	Wydatki na świadczenia zdrowotne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2 524	5 411	0	5 000	1535	1500	0	0	2000	15400
7.	Sprawienie pogrzebu	0	3340	0	0	1521	0	0	0	53034	0
8.	Zasiłki w naturze	91 867	228 789	0	0	0	0	0	0	13926	3150
9.	Zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze ogółem	201 070	236 738	58 890	67 918	18965	21070	183414	158614	63439	57695
10.	Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż najczęstszą formą pomocy świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej są zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze. Łącznie na ten cel w 2007r. wydano 566 835 zł. Kwota ta w porównaniu z rokiem 2006 wzrosła o 41 057 zł. Z kolei żadnych kosztów nie poniesiono na wydatki na świadczenia zdrowotne oraz ubranie. Największą wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań własnych poniesiona została przez Miasto Chodzież a najmniejsza przez Gminę Budzyń.

²⁴ Dane ośrodków pomocy społecznej

Tabela nr 25. Wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań zleconych w poszczególnych gminach w latach 2006 – 2007²⁵

Rodzaj świadczenia		Chodzież – miasto		Chodzież – gmina		Budzyń		Margonin		Szamocin	
		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń		Wartość świadczeń	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
RAZEM		2340413	2897852	1665594	1781328	1306360	1524699	222145	264216	169472	138409
1.	Zasiłki stałe	167500	211646	76075	85495	42834	53370	44241	82642	28004	36767
2.	Zasiłek okresowy specjalny	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Zasiłki okresowe	207358	163042	93 099	78077	74180	61921	177904	181574	141468	101642
4.	Dodatki do rent socjalnej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Zasiłek z tytułu ochrony macierzyństwa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Bilet kredytowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Zasiłki rodzinne	1213641	1513670	1224224	1299975	926069	1092851	-	-	-	-
9.	Zasiłki pielęgnacyjne	751914	1009494	272196	317781	26377	316557	-	-	-	-

Z danych zawartych w tabeli wynika, iż na świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych w powiecie chodzieskim w 2007 r. wydano łącznie kwotę 6 606 504 zł. Na zasiłki stałe w 2007 r. wydatkowano kwotę 469 890 zł, co w porównaniu z rokiem poprzednim daje kwotę większą o 111 236 zł. Natomiast na zasiłki okresowe wydano 586 256 zł, na zasiłki rodzinne 3 906 496 zł, a na zasiłki pielęgnacyjne 10 729 332 zł.

Z analizy powyższych zestawień, wynika, iż wraz ze zmniejszającymi się środkami z budżetu państwa wzrasta aktywność finansowa po stronie samorządu terytorialnego. Zaznaczyć jednak należy, iż katalog zadań po stronie państwa jest znacznie bardziej rozbudowany niż katalog zadań własnych gmin. Na poziomie jednak samorządu terytorialnego pozostają także zadania niewymagające bezpośredniego nakładu finansowego. Mowa mianowicie o pracy socjalnej, poradnictwie specjalistycznym w szczególności prawnym i psychologicznym oraz pomocy w załatwianiu spraw urzędowych.

Pomoc społeczna czuje się stale niedofinansowana i nie ma chyba realnej puli środków finansowych, która mogłaby ją w pełni zadowolić. Potrzeby zawsze przewyższają możliwości finansowe nie tylko budżetu państwa, ale i także samorządu terytorialnego. Wzrost wydatków na pomoc społeczną jest zawsze kosztem innych dziedzin życia publicznego: np. nauki, szkolnictwa, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa obywateli. Stanowią one konkurencję

²⁵ Dane ośrodków pomocy społecznej

w dostępie do budżetu Państwa. Rozstrzygnięcie, które potrzeby są priorytetowe, zależy od aktualnej polityki realizowanej na poziomie centralnym lub regionalnym. Im dalej od centrali tym trudniej o środki finansowe, gdyż wzrasta kontrola społeczna, co do sposobu ich otrzymywania i wydawania.

W przypadku samorządu powiatu w latach 2006 –2007 wydatki na pomoc społeczną kształtowały się w następujący sposób.

Tabela nr 26. Wydatki z budżetu Powiatu na pomoc społeczną w latach 2006-2007²⁶.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007
Ogółem budżet powiatu	35 171 271 63	36 912 430 54
Środki finansowe na pomoc społeczną	6 266 406 59	6 965 381 97
Procentowy udział środków na pomoc społeczną.	17,82 %	18,87 %

ROZDZIAŁ III

Pomoc społeczna w Powiecie Chodzieskim

3.1. Podstawy prawne pomocy społecznej

Wśród wielu uregulowań prawnych dotyczących pomocy społecznej do najważniejszych należą:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2004 roku, Nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 11, poz. 109 z 2002 roku z późniejszymi zmianami)

²⁶ Dane Wydziału Finansów Starostwa Powiatowego

- Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91 poz. 408 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2002r. Nr 11, poz. 109 z późniejszymi zmianami)

3.2 Zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej

Wprowadzony od początku stycznia 1999r. podział terytorialny państwa oraz towarzysząca mu reforma samorządowa, w ramach, której zostały utworzone powiaty, nakreśliła zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w zakresie: polityki społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania osób niepełnosprawnych. Ustawa o zmianie niektórych przepisów określających kompetencje organów administracji publicznej wprowadza do Ustawy o pomocy społecznej przepis stanowiący, iż „Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej) wykonywane są przez **Centra Pomocy Rodzinie**, jednostki organizacyjnej wchodzącej w skład powiatowej administracji zespolonej”.

Ustawa o pomocy społecznej przyjmuje, iż adresatem pomocy społecznej jest rodzina jako całość. Pomoc społeczna ma nie tylko wspierać tę rodzinę, ale ma także reagować na nowe sytuacje, w których się znalazła.

Pomoc ma trzy podstawowe cele: zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, oraz umożliwienie im w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzenie w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych. Ostatnie lata przynoszą wiele zmian na rzecz osób niepełnosprawnych. Wprowadzono wiele norm mających służyć niepełnosprawnym m.in. Ustawę o systemie oświaty (1991r.), Ustawę o zatrudnianiu i przeciwdziałaniu bezrobociu (1991r.), Ustawę o pomocy społecznej (2004r.), uregulowania prawne dotyczące budownictwa, poczty, komunikacji itd. Wprowadzono nowe zasady ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Zmieniono zasady i tryb orzekania o niepełnosprawności. Uchwalono **Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych** (1997r.). Osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych w tym:

- dostępu do urzędów, obiektów użyteczności publicznej,
- swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu.

Do zadań **Powiatu** z zakresu pomocy społecznej należą w szczególności:

Zadania własne, do których zalicza się m.in.:

- prowadzenie domów pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym oraz kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do wyżej wymienionych domów;
- opracowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych a także terapii rodzinnej;
- prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej;
- prowadzenie i organizowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- doradztwo metodyczne dla Ośrodków Pomocy Społecznej i pracowników socjalnych;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;
- przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;
- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb;
- utworzenie i utrzymanie **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie**.

Zadania zlecone, do których zalicza się m.in.:

- pomoc uchodźcom.
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**

W Powiecie Chodzieskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Centrum zostało powołane Uchwałą Rady Powiatu Chodzieskiego nr IV/20/99 z dnia 11 marca 1999 roku i realizuje zadania w oparciu o Ustawy:

- Ustawa o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.);

- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dn. 27 sierpnia 1997r. (Dz. U. Nr 123 poz. 776)
- inne akty prawne.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonują następujące działy:

Dział Organizacyjny

Dział Finansowy

Dział do Spraw Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Zespół Pracy z Rodziną

Radca Prawny

Psycholog

3.4. Instytucje pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim.

Tabela Nr 27. Wykaz jednostek i placówek pomocy społecznej w Powiecie

L.P	Nazwa	Adres
1.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE	ul. Wiosny Ludów 14 a Chodzież, 64-800
2.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Ujska 47 64-800 Chodzież
3.	Powiatowa Komenda Policji w Chodzieży	ul. Wiosny Ludów 14 64-800 Chodzież
4.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	ul. Zdrojowa 14a 64-800 Chodzież
5.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej W Chodzieży	ul. Krasieńskiego 14 64-800 Chodzież
7.	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Plac Wolności 19 64-820 Szamocin
8.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Notecka 28 64-800 Chodzież
9.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Lipowa 1 64-840 Budzyń
10.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Poznańska 8 64-830 Margonin
12.	Miejski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Reymonta 12 64-800 Chodzież
13.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chodzieży	ul. Jagiellońska 3 64-800 Chodzież
14.	Stowarzyszenie Abstynenckie Klub Wzajemnej Pomocy „Droga”	ul. Reymonta 12 64-800 Chodzież

Tabela Nr 28. Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej

Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Adres siedziby
1.	Obywatelska Fundacja na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy	Chodzież ul. Zdrojowa 14a
2.	Społeczne Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży OSTOJA Parafia Rzymsko-Katolicka pod Wezwaniem Świętej Anny	Szamocin Jaktorowo
3.	Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła	Chodzież ul. Wiosny Ludów 1
4.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Chodzież ul. Korfantego 9
5.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Budzyń ul. Łokietka 23
6.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Chodzież ul. Kruczkowskiego 7B/4
7.	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Przebudzone Nadzieje”	Chodzież ul. Reymonta 12
8.	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych i Osób Represjonowanych	Chodzież ul. Korfantego 9
9.	Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej „Promyk Dobra”	Chodzież ul. Ujska 31
10.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	Chodzież ul. Daszyńskiego
11.	Polski Czerwony Krzyż	Chodzież ul. Paderewskiego 2
12.	Fundacja Centrum Pomocy Dzieciom	Szamocin ul. Staszica 8
13.	Stowarzyszenie „SOCIUS”	Chodzież ul. Notecka 28
14.	Stowarzyszenie Chodzieskich Amazonek „Różowa Wstążeczka”	Chodzież ul. Paderewskiego 2
15.	Stowarzyszenie Osób po Endoprotezoplastyce Biodra „BIODERKO”	Chodzież ul. Paderewskiego 2
16.	Fundacja na Rzecz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych RAHAB „Trzy Salony”	Chodzież ul. Kościuszki 30

3.5 Analiza S W O T – szanse i zagrożenia

SWOT – z języka angielskiego oznacza :

S - Strengths – zewnętrzne, pozytywne uwarunkowania rozwoju struktury – mocne strony

W – Weaknesses- wewnętrzne, negatywne uwarunkowania rozwoju struktury - słabe strony

O- Opportunities – zewnętrzne, pozytywne uwarunkowania rozwoju struktury-możliwości

T -Threats – zewnętrzne, negatywne uwarunkowania rozwoju struktury zagrożenia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na szczeblu samorządu powiatowego - chęć podnoszenia kwalifikacji przez pracowników służb społecznych, - młoda, operatywna, wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej - infrastruktura, - organizacje pozarządowe - warsztaty terapii zajęciowej - placówki opiekuńczo – wychowawcze i dom pomocy społecznej - zespół przeszkolonych trenerów rodzin zastępczych przy PCPR - rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego -pomoc w likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych u indywidualnych wnioskodawców - położenie geograficzne - pracowitość ludzi - utworzenie Wydziału Promocji i Współpracy z Zagranicą przy Starostwie Powiatowym- umiejętność pozyskiwania środków z UE 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie - brak mieszkań - brak ośrodka interwencji kryzysowej - brak środowiskowego domu samopomocy - mała liczba świetlic środowiskowych - propozycje dla młodzieży (praca, rozwój, placówki kulturalne) - niski budżet na pomoc społeczną - niski poziom płac, - mało imprez integracyjnych -niedostosowana ilość personelu do realizacji wyznaczonych zadań - brak wystarczającej liczby terapeutów -pogłębiająca się dysfunkcjonalność rodzin, zwłaszcza w zakresie opiekuńczo – wychowawczym - niedostateczna opieka nad ludźmi starszymi - postępująca patologia życia społecznego -niedostateczna systemowa opieka nad osobami niepełnosprawnymi -mała aktywność niepełnosprawnych bezrobotnych w poszukiwaniu pracy -brak wystarczającej liczby specjalistów przygotowanych do pracy z rodzinami problemowymi -brak specjalistycznych placówek, punktów udzielających rodzinie wsparcia środowiskowego -nieprzygotowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do zmieniającego się systemu pomocy dziecku i rodzinie -nieprzygotowanie gminnych ośrodków pomocy społecznej do udzielania profesjonalnej pomocy w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> 1. przemocy w rodzinie 2. bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych -brak oczekujących przeszkolonych rodzin zastępczych -słabość systemu rodzin zastępczych <ol style="list-style-type: none"> 1.zbyt duża liczba dziadków nie w pełni zdolnych do pełnienia ról rodzica zastępczego 2. brak rodzin specjalistycznych: krótkoterminowych,

	<p>terapeutycznych, resocjalizacyjnych, -brak mieszkań chronionych -mała liczba organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy rodzinie i dziecku oraz osobom niepełnosprawnym</p>
MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia, doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej -budownictwo mieszkaniowe -dostęp do środków z U.E. -otwarcie rynków pracy U.E. -możliwość pozyskania środków z PFRON dla osób niepełnosprawnych oraz z sektorów pozarządowych - tworzenie nowych miejsc pracy -realizacja powiatowych programów -prawo bardziej rygorystyczne dla przestępców -rozwój przedsiębiorczości -rozwój placówek wsparcia środowiskowego dla niepełnosprawnych -rozwój pomocy środowiskowej dla rodzin i zagrożonych wykluczeniem społecznym -tworzenie miejsc pracy dla niepełnosprawnych -ulgi podatkowe dla rozwijających i nowopowstałych zakładów pracy -wzrost dochodów mieszkańców -wzrost gospodarczy -działalność samopomocowa 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie i ubożenie społeczeństwa, co prowadzi do wzrostu liczby osób ubiegających się o pomoc finansową, rzeczową udzielaną przez ośrodki pomocy społecznej - zarobkowa emigracja ludności - negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych, brak motywacji młodzieży do kształcenia i atrakcyjnych propozycji zagospodarowania czasem wolnym, co prowadzi do rozszerzenia się uzależnień - bariery ograniczające podejmowanie pracy tj. wiek i brak ofert zatrudnienia dla osób kończących szkołę -bezdumność -biurokracja -brak kapitału zewnętrznego -demoralizacja młodzieży, narkomania, przestępczość, inne uzależnienia -nieodpowiednie wsparcie budżetowe dla małych powiatów -nowy podział administracyjny kraju -przejęcie funduszy strukturalnych przez większe powiaty -starzejące się społeczeństwo -zastój w budownictwie mieszkaniowym -brak czytelnych i przewidywalnych perspektyw finansowania pomocy społecznej -brak świadomości zwłaszcza u polityków o rzeczywistej skali niepokojących zjawisk społecznych i niedocenianiu ich ważności. -niespójność przepisów prawa, częste zmiany i korekty wydanych aktów prawnych -niedofinansowanie oraz przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, co powoduje wypalenie zawodowe - brak zespołu interdyscyplinarnego - niedostateczna liczba pracowników -degradacja wartości rodziny -niedostateczna współpraca pomiędzy

	jednostkami sfery pomocy, oświaty, służby zdrowia, sądu i policji -ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
--	--

Wyniki przedstawionej analizy jednoznacznie wskazują na konieczność pilnego podjęcia działań zmierzających do zbudowania „*powiatowego systemu pomocy społecznej*” zdolnego co najmniej do:

1. Pełnej integracji działań w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Wielozakresowego wspierania środowisk w tym przede wszystkim dziecka i rodziny.
3. Synchronizacji działań służb społecznych i sektora pozarządowego w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wymienione założenia stanowią podstawowe zręby budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu w dającej się przewidzieć perspektywie czasu.

Powiat chodzieski ma liczne atuty rozwojowe, ale również wiele niedoskonałości. Z przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz analizy SWOT wynika, że słabymi stronami powiatu, w części odnoszącej się do społeczeństwa są m.in.:

- niski przyrost naturalny,
- starzenie się społeczeństwa,
- stosunkowo niski poziom płac,
- brak wystarczającej liczby mieszkań komunalnych,
- brak placówki interwencji kryzysowej,
- brak środowiskowego domu samopomocy
- brak mieszkań chronionych
- brak propozycji dla młodzieży (praca, rozwój, placówki kulturalne),
- bezrobocie.

Wśród potrzeb wymienianych przez mieszkańców powiatu chodzieskiego w sferze działań społecznych należy wymienić:

- pomoc dla ludzi ubogich i niepełnosprawnych,
- godne życie ludzi starszych,
- opieka na dzieckiem i rodziną,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- godne warunki pracy

Rozdział IV

Misja - cele strategiczne i operacyjne.

M I S J A

**POPRAWA SYTUACJI ŻYCIOWEJ MIESZKAŃCÓW
POWIATU CHODZIESKIEGO**

CELE STRATEGICZNE

1

**OGRANICZENIE ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE
DŁUGOTRWAŁEMU BEZROBOCIU**

2

**POPRAWA SYSTEMU ŚWIADCZEŃ I OPIEKI
SPOŁECZNEJ**

3

**ZWIĘKSZENIE ZARADNOŚCI ŻYCIOWEJ RODZIN I
OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM
SPOŁECZNYM-WSPIERANIE DZIECKA I RODZINY**

4

**ZWIĘKSZANIE SZANS ZATRUDNIENIA-
WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

5

**SYSTEM WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ SŁUŻB
SPOŁECZNYCH Z SEKTOREM POZARZĄDOWYM**

6

**INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH- SYSTEM POMOCY
OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM**

CELE OPERACYJNE

CEL STRATEGICZNY 1

**OGRANICZENIE ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE DŁUGOTRWAŁEMU
BEZROBOCIU**

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1

**TWORZENIE PROGRAMÓW NA RZECZ AKTYWIZACJI SPOŁECZNO-
ZAWODOWEJ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2

**OGRANICZENIA ZAJWISKA DZIEDZICZENIA (ROZPRZESTARZENIA SIĘ)
BEZROBOCIA**

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.3

**PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZEZ KURSY I SZKOLENIA**

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.4

POMOC DLA PRZEDSIĘBIORCÓW TWORZĄCYCH NOWE MIEJSCA PRACY

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.5

**WSPÓŁPRACA MIĘDZY PUP A OŚRODKAMI POMOCY SPOŁECZNEJ NA
RZECZ TWORZENIA PROGRAMOW AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ**

CEL STRATEGICZNY 2

POPRAWA SYSTEMU ŚWIADCZEŃ I OPIEKI SPOŁECZNEJ

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1

**TWORZENIE PLACÓWEK W SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ W POSTACI
TZW. NIEBIESKICH POKOI**

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.2

**WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI DOTYCZĄCA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW
POZABUDŻETOWYCH W CELU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMOW
SPOŁECZNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.3

**WZBOGACENIE FORM WSPARCIA, KOMPLEKSOWA POMOC SKIEROWANA
W STORNĘ RODZINY**

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.4

**ZATRUDNIENIE I ZABEZPIECZENIE KADRY SPECJALISTYCZNEJ
PRACUJĄCEJ W JEDNOSTKACH POMOCY SPOŁECZNEJ**

CEL STRATEGICZNY 3

**ZWIĘKSZENIE ZARADNOŚCI ŻYCIOWEJ RODZIN I OSÓB
ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM- WSPIERANIE
DZIECKA I RODZINY**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.1

**ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI UDZIELANEJ POMOCY RODZINOM
I OSOBOM ZAGROŻONYM WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.2

**ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI USAMODZIELNIENIA RODZIN I OSÓB
ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.3

**ZWIĘKSZENIE ILOŚCI FORM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ DLA RODZIN,
DZIECI I OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ
OSOBOM STARSZYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.4

**OBJĘCIE POMOCĄ OFIAR PRZEMOCY ORAZ OSÓB I RODZIN
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.5

**ZINTEGROWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZINY NA POZIOMIE GMINNYM
I PONADGMINNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.6

**WSPIERANIE RODZINY W JEJ PODSTAWOWYCH FUNKCJACH
OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.7

PROFESJONALIZACJA KADRY DO DZIAŁAŃ SPECJALISTYCZNYCH

CEL STRATEGICZNY 4

**ZWIĘKSZANIE SZANS ZATRUDNIENIA- WSPIERANIE ROZWOJU
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.1

ZWIĘKSZENIE POZIOMU ZATRUDNIENIA LUDZI MŁODYCH DO 24 R.Ż.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.2

**OGRANICZENIE ZJAWISKA DŁUGOTRWALEGO BEZROBOCIA
I JEGO PRZYCZYN**

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.3

**PODNIESIENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO POWIĄZANEGO
Z POTRZEBAMI LOKALNEGO RYNKU PRACY**

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.4

**WSPIERANIE PROCESÓW INTEGRACJI I ADAPTACJI ZAWODOWEJ OSÓB
W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY**

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.5

POPRAWA JAKOŚCI USŁUG RYNKU PRACY

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.6

PROMOCJA I ROZWÓJ SAMOZATRUDNIENIA

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.7

**WSPIERANIE ISTNIEJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH,
SZCZEGÓLNIEM W SEKTORZE MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW**

CEL STRATEGICZNY 5

**SYSTEM WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ SŁUŻB SPOŁECZNYCH
Z SEKTOREM POZARZĄDOWYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 5.1

**PODNIESIENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ SŁUŻB SPOŁECZNYCH-
MONITOROWANIE ZJAWISK SPOŁECZNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 5.2

**USTALENIE ZASAD WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM
POZARZĄDOWYM A JEDNOSTKAMI SŁUŻB SPOŁECZNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 5.3

**WYPRACOWANIE JASNEGO I PROFESJONALNEGO SYSTEMU WSPÓŁPRACY
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ**

CEL SZCZEGÓŁOWY 5.4

**WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH Z SAMORZĄDEM
POWIATOWYM**

CEL STRATEGICZNY 6

**INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH- SYSTEM POMOCY OSOBOM
NIEPEŁNOSPRAWNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.1

**ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
NA RZECZ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I ICH POPULARYZACJA**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.2

**POPRAWA WARUNKÓW DZIAŁANIA INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH POMOC
OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.3

**STWORZENIE OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM WARUNKÓW DO
SAMODZIELNEGO ŻYCIA W RODZINIE I ŚRODOWISKU LOKALNYM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.4

**INTEGRACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN ZE
SPOŁECZEŃSTWEM**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.5

**TWORZENIE WARUNKÓW DO REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.6

**AKTYWIZOWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH DO DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.7

**AKTYWIZOWANIE I ZACHĘCANIE DO UTWORZENIA NOWYCH
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

DZIAŁANIA- KIERUNKI I PRIORYTETY

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Starostwo Powiatowe w Chodzieży przyjmując w/w założenia przy współpracy z kadrami socjalną, organizacjami pozarządowymi, wskazuje na strategiczne kierunki działania przy rozwiązywaniu problemów społecznych w powiecie chodzieskim.

Głównym kierunkiem wyznaczającym nowy kształt systemu pomocy społecznej jest podjęcie działań zmierzających do stworzenia jednolitego systemu wielostronnej pomocy. Podstawowe zasady tworzenia takiego systemu to przede wszystkim:

1. Koordynacja działań wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się na terenie powiatu pomocą społeczną.
2. Udzielanie pomocy „bliżej” (najlepiej w środowisku zamieszkania).
3. Profilaktyka i wczesna interwencja jest najtańszą i najskuteczniejszą formą pomocy.
4. Udzielanie pomocy i opieki „taniej” (pomoc instytucjonalna jest formą najdroższą)

Głównym priorytetem jest rozwój ilościowy i jakościowy działań powiatowych i gminnych jednostek pomocy społecznej przy ścisłej współpracy organizacji pozarządowych oraz wsparciu małych i drobnych przedsiębiorców poprzez:

1. Ilościowy rozwój:

- 1) rozwój nowych placówek wsparcia dziennego typu środowiskowego, socjoterapeutycznego lub resocjalizacyjnego,
- 2) tworzenie nowych rodzin zastępczych (ośrodek rodzin zastępczych),
- 3) utworzenie kolejnych warsztatów terapii zajęciowej,
- 4) utworzenie zakładu aktywizacji zawodowej,
- 5) rozwój sieci usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- 6) utworzenie domów dziennego pobytu dla osób starszych,
- 7) utworzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 8) utworzenie mieszkań chronionych dla osób, które się usamodzielniają z domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz zakładów

poprawczych, a także rodzin zastępczych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- 9) stworzenie grup usamodzielnienia dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 10) wspieranie alternatywnych form budownictwa dla różnych grup społecznych,
- 11) utworzenie kompleksowego ośrodka rehabilitacyjnego,
- 12) utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej lub hotelu dla matek lub ojców z dziećmi,
- 13) utworzeniu przy PCPR Zespołu Interwencji Kryzysowej przy współpracy innych organów,
- 14) powstanie nowych organizacji pozarządowych.

2. Jakościowy rozwój:

- 1) osiągnięcie standaryzacji określonej w przepisach prawnych w jednostkach pomocy społecznej,
- 2) usuwanie barier architektonicznych w komunikacji, w budynkach użyteczności publicznej, domach mieszkalnych, itp.,
- 3) stworzenie rodzinom możliwości i warunków do opieki nad chorym przebywającym w szpitalu i w domu,
- 4) umocnienie poradnictwa specjalistycznego w powiecie,
- 5) organizacja szkoleń dla wszystkich instytucji wspierających rodzinę i dziecko, osoby niepełnosprawne oraz sektora pozarządowego (pomoc społeczna, szkolnictwo, sądy, policja, służba zdrowia, itp.)
- 6) edukowanie rodziców poprzez organizację szkoleń, spotkań, kampanii, itp.
- 7) swobodny dostęp do informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych
- 8) wspólna polityka jednostek samorządu terytorialnego, sektora gospodarczego i sektora pozarządowego,
- 9) mediacje rodzinne- pozyskanie mediatorów,
- 10) uruchomienie przy Centrum tel. zaufania,
- 11) wydawanie informatora o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych,
- 12) utworzenie Centrum Wolontariatu przy PCPR,
- 13) powołanie Rzecznika Praw Osób Niepełnosprawnych

Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych odbywać się będzie przez wdrażanie programów celowych, będących integralną częścią Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Jednocześnie wszechstronność działań, finansowanych lub współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej sprawia, że środków unijnych nie wolno pomijać również w dziedzinie pomocy społecznej. Ogromną, zatem szansę w rozwiązywaniu wcześniej wskazanych negatywnych skutków problemów społecznych stanowią będą w okresie objętym Strategią środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. Wskazane cele strategiczne i szczegółowe Strategii dla swej realizacji wymagają określonych nakładów finansowych. Wskazany w analizie SWOT po stronie zagrożeń niski budżet pomocy społecznej wymaga, zatem wsparcia środkami o charakterze zewnętrznym (dotacje). Zakres i skala wskazanych na skuteczne i pełne rozwiązanie tych problemów. W miarę istniejących kierunków interwencji środków unijnych zakłada się rozwiązywanie problemów w drodze wdrażania projektów, realizowanych ze środków Unii Europejskiej i zmierzających do rozwiązania danego, konkretnego wskazanego w projekcie problemu lub problemów społecznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży oraz Starostwo Powiatowe w Chodzieży przyjmując powyższe kierunki działania wynikające z przyjętych celów strategicznych i szczegółowych planując swoje działania postanowiło kierować się, wytycznymi zawartymi w Wojewódzkiej Strategii Rozwoju Pomocy Społecznej oraz Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Chodzieskiego, i wpisać je w programy celowe:

POWIATOWY PROGRAM POMOCY DZIECKU I RODZINIE

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ZAKOŃCZENIE

Organizacja systemu pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim jest dostosowana do potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspakajania są kontynuacją istniejącego już systemu wsparcia lub tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne oraz operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna Powiatu Chodzieskiego, nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawione na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- ściśle powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

W „strategicznym modelu pomocy społecznej” istotną rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, umocnienie postaw aktywnych w każdej sferze obszaru społecznego i problemów indywidualnych, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej połączonej ze stymulowaniem postaw „progospodarczych” wśród lokalnej społeczności.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej.

Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie, nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach Strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących

często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

Celem strategii jest przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych, a na ich podstawie identyfikacja barier i przeszkód oraz opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań, zmierzających do rozwiązania problemów społecznych w powiecie, między innymi przez wprowadzanie programów służących realizacji zadań pomocy społecznej.

Podstawą przedstawionej strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Mieszkańcy powiatu – odbiorcy i adresaci strategii mają możliwość znalezienia się w strefie pozbawionej zagrożeń. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest, bowiem stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających się warunków społecznych.

Opracowana strategia to dokument bazowy przy konstruowaniu programów operacyjnych i projektów określających sposób oraz metody realizacji zamierzonych przedsięwzięć. Poprzez realizację tego typu programów będzie można osiągnąć wyznaczone cele strategiczne i operacyjne. Programy te charakteryzują się ogólnymi zarysami działań, bez szczegółowych rozstrzygnięć, terminarzy, budżetów. Uszczegółowienie programów strategicznych następuje dopiero na poziomie taktycznym i operacyjnym, czyli w fazie wdrażania.

Wykaz tabel

Wyszczególnienie	Tytuł	Strona
Tabela Nr 1	Powierzchnia i ludność Powiatu Chodzieskiego w latach 2006-2007	6
Tabela Nr 2	Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia w Powiecie Chodzieskim	7
Tabela Nr 3	Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2006-2007	7
Tabela Nr 4	Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie chodzieskim w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007	8
Tabela Nr 5	Liczba uczniów w szkołach niepublicznych w roku szkolnym 2005/2006 i 2006/2007	9
Tabela Nr 6	Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych publicznych w roku szkolnym 2005/2006 i 2006/2007	9
Tabela Nr 7	Liczba i typ rodzin objętych pomocą ze strony ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2006 - 2007	12
Tabela Nr 8	Powody ubiegania się o świadczenie z pomocy społecznej na terenie Powiatu Chodzieskiego w latach 2006 – 2007	13
Tabela Nr 9	Bezrobotni według wieku, wykształcenia i stażu pracy z terenu Powiatu Chodzieskiego (stan na dzień 31.12.2006 i 31.12.2007)	16
Tabela Nr 10	Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach na dzień 31.10.2007 r.	17
Tabela Nr 11	Bezrobotni w poszczególnych gminach Powiatu Chodzieskiego w latach 1996-2007	19
Tabela Nr 12	Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Chodzieskiego – stan na dzień 31.12.2007r.	21
Tabela Nr 13	Rodziny zastępcze spokrewnione i niespokrewnione z dzieckiem oraz ilość umieszczonych w rodzinie dzieci (stan na 31.12.2007r)	22
Tabela Nr 14	Rodzice zastępczy według wieku	22
Tabela Nr 15	Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych według wieku	23
Tabela Nr 16	Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności	25
Tabela Nr 17	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w roku 2007	27
Tabela Nr 18	Realizacja likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w roku 2007	28
Tabela Nr 19	Podział wnioskodawców ze względu na wiek i miejsce zamieszkania	28
Tabela Nr 20	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze w roku 2007	29
Tabela Nr 21	Liczba osób borykających się z problemem alkoholowym w powiecie chodzieskim w roku 2007	31
Tabela Nr 22	Przestępstwa stwierdzone z ust. o narkomanii wg. miejsca popełnienia w latach 2003-2007	34
Tabela Nr 23	Osoby mające kontakt z narkotykami w latach 2003-2007	35
Tabela Nr 24	Wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań własnych w poszczególnych gminach w latach 2006-2007	36
Tabela Nr 25	Wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań zleconych w poszczególnych gminach w latach 2006-2007	37
Tabela Nr 26	Wydatki z budżetu Powiatu na pomoc społeczną w latach 2006 – 2007	38
Tabela Nr 27	Wykaz jednostek i placówek pomocy społecznej w Powiecie	41
Tabela Nr 28	Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej	42